

การบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

The Administration of Dormitory Care of the School of Welfare Education Under
the Office of Special Education Administration in Mae Hong Son Province

¹ประธาน ขันทะยศ, ²สิทธิชัย มูลเขียน และ ³ธีระภัทร ประสมสุข
¹Prathan Khanthayod, ²Sitichai Moonkhan and ³Teerapat Prasomsuk

คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
Faculty of Social Sciences and Arts, North-Chiang Mai University, Thailand
E-mail: ¹prathankhanthayod1990@gmail.com, ²sitichai@northcm.ac.th, ³teerapat@northcm.ac.th

Received April 10, 2023; Revised May 20, 2023; Accepted May 31, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประชากรและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง รวมจำนวน 144 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 140 คน ในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2565 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และจัดลำดับความสำคัญเพื่อรวบรวมเป็นแนวทางในการพัฒนา

ผลการศึกษา พบว่า การบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ กิจวัตรประจำวันของนักเรียนประจำ การจัดหอนอนนักเรียน งานกิจการนักเรียน งานโภชนาการ งานอนามัยโรงเรียน งานอาคารสถานที่ แนวทางการพัฒนาควรกำหนดโครงสร้างเวลากิจกรรมทักษะการดำรงชีวิตตามระดับชั้น ควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดนักเรียนเข้าหอนอนอย่างชัดเจน และเป็นระบบ มีพี่เลี้ยงดูแลร่วมกับครูหอนอน ควรให้ความสำคัญกับการดูแลสุขอนามัยนักเรียน ร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกประเมินความสะอาด ทั้งสถานที่ล้างภาชนะ ที่เก็บภาชนะ และการกำจัดเศษอาหารอย่างถูกวิธี และมีระบบอินเทอร์เน็ตให้พร้อมใช้งานในโรงเรียน บุคลากรทักษะการดำรงชีวิตกับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่

คำสำคัญ: การบริหารงานดูแลหอพักนอน; โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์; หอพักนอน

Abstract

The objectives of this research were to present a study of administration of dormitory care of the school and to study the developmental approaches to administration of dormitory

care of the school of Welfare Education under the Office of Special Education Administration in Mae Hong Son Province. The population and data source used in this study were purposive sampling of 144 individuals. It can be divided into four 4 administrators and 140 educational personnel in schools under the Special Education Center in Mae Hong Son Province from the academic year 2022 The tools used in the study were questionnaires and interviews. Data were analyzed using statistics, frequency, percentage, mean and standard deviation, and analyzed the contents of the interview form.

The findings revealed that the overall administration of the dormitories of the welfare schools was at a high level. It can be sorted from average to descending: boarding activities, dormitory management, student affairs, nutrition work, school health work, building facilities. Development guidelines should define the time structure for life skills activities according to grade level. The criteria for placing students in the dormitory should be clearly and systematically established. There should be mentors to take care of with teachers. The importance of student hygiene should be organized in collaboration with an outside agency to assess the cleanliness of the washing facilities, container storage and proper disposal of food waste. There should be an internet system available in schools to integrate life skills with teaching and learning appropriate to the local context.

Keywords: Administration of Dormitories; Educational Welfare School; Dormitories

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ตามมาตรา 6 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนองนโยบายของรัฐบาลและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดสามารถดำเนินงานระบบการดูแลนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพที่ชัดเจนเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งระบบดูแลนักเรียน รวมทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับรองรับการประเมินที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานระบบดูแลนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะที่ 4 กำหนดให้ระบบการดูแลนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานระบบดูแลนักเรียนและประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพ ได้จัดทำเกณฑ์การประเมิน 4 ระดับ คือ ระดับที่ 1 การตระหนักและเห็นความสำคัญของระบบดูแลนักเรียนมีแผนงาน โครงการรองรับชัดเจน ระดับที่ 2 การดำเนินงานตามแผนงานโครงการระดับที่ 3 ผลสำเร็จในการดูแลนักเรียนเป็นรูปธรรมชัดเจน ระดับที่ 4 การดำเนินงาน จนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ซึ่งถ้าสถานศึกษาได้ดำเนินการและมีระบบการประเมินตนเองก็จะเป็นการพัฒนากระบวนการดูแลนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเยาวชนของชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สถานศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียนและแก้วิกฤตสังคมได้น่าจะระบบดูแลนักเรียนมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนร่วมมือกันดำเนินงาน และที่สำคัญที่สุดคือ บทบาทของครูที่ปรึกษาที่ต้องเอาใจใส่ดูแลนักเรียนในความดูแลทุกคนอย่างเต็มความสามารถด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจอย่างกัลยาณมิตร เพื่อสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ทั้งในเชิงสร้างเสริมภูมิคุ้มกันการป้องกันมิให้เกิดปัญหาการส่งเสริมการพัฒนาตามศักยภาพ ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลสถานศึกษาในสังกัด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษ โรงเรียนเฉพาะความพิการ และโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ โดยการดำเนินงานด้านความปลอดภัยของนักเรียนประจำที่พักในหอพักนอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเป็นภาระงานหนึ่งที่มีความสำคัญควบคู่กับการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากนักเรียนที่เข้ามาศึกษาเกือบทั้งหมดจะพักนอนที่สถานศึกษา (แบบประจำกินนอน) ดังนั้น ภาระงานที่จะต้องดูแลความปลอดภัยของนักเรียนประจำตลอดระยะเวลาที่พักอยู่ในสถานศึกษาจึงเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทุกคนควรให้ความตระหนักและมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการบริหารความปลอดภัยภายในองค์กรอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดพัฒนาการในทุกๆ ด้านของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิต และทักษะทางอาชีพ สำหรับปัญหาของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2554)

การบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบหอพักนอนของโรงเรียนในเบื้องต้น พบว่ามีปัญหา ได้แก่ ขาดการวางแผนในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียนประจำพักนอนเป็นรายบุคคล ขาดการคัดแยกกลุ่มนักเรียนประจำพักนอนอย่างชัดเจน ขาดการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรหลังจากให้คำปรึกษาการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้แก่นักเรียนประจำหอพักนอนไม่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ ขาดการติดตามผลและรายงานผลการส่งต่อนักเรียนประจำพักนอนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกอย่างต่อเนื่อง ปัญหาที่เกิดขึ้นจะส่งผลต่อตัวนักเรียน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญในการดำเนินงานบริหารหอพักนอนดูแลนักเรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียน กล่าวคือ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีนโยบายให้โรงเรียนใช้การบริหารจัดการบริหารหอพักนอนร่วมกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพด้านร่างกายและจิตใจ เพราะปัญหาพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อสังคมมากมายและที่สำคัญต้องการส่งเสริมให้นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ต่อครู ผู้ปกครอง และให้ความสำคัญกับการศึกษา นอกจากนี้ข้อมูลจากรายงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จ.แม่ฮ่องสอน (โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22, 2563) พบว่านักเรียนยังไม่ได้รับการพัฒนาในด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกรณีนักเรียนประจำพักนอนอย่างเต็มที่

บทความวิจัยนี้นำเสนอการบริหารงานและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ และทำให้ทราบถึงสภาพทั่วไปของการจัดหอพักนอนนักเรียน การบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ที่ให้บริการในด้านสถานที่พักนอนแก่นักเรียนเมื่อเข้ามาับการศึกษาในโรงเรียนประจำ และมุ่งเน้นที่การดูแลเอาใจใส่ การให้ความรักความอบอุ่นแก่นักเรียนได้อย่างทั่วถึงอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในครั้งนี ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า งานกิจการนักเรียนต้องมีการส่งเสริม ดูแล และพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนประจำพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และทักษะด้านต่างๆ อย่างเต็มตามศักยภาพ และการกำหนดสัดส่วนที่เหมาะสมในการจัดนักเรียนและครูเข้าหอพักนอนการกำหนดระเบียบและข้อบังคับของหอพักนอนและมีอัตราส่วนครู:นักเรียนในหอพักนอน 1:20 สอดคล้องกับ จุฑาทิพย์ คาเดช (2561) นักเรียนหอพักนอนมีความตระหนักรู้ต่อกฎระเบียบของหอพักนอน เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การจัดครูเข้าประจำหอพักนอนต้องมีประสิทธิภาพในการดูแลนักเรียนประจำ ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน

การจัดหอนอนนักเรียน งานที่ให้บริการในด้านสถานที่พักนอน เมื่อต้องเข้ามาับการศึกษาในโรงเรียนประจำให้ความรักความอบอุ่นแก่นักเรียน ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคม สอดคล้องกับ อรุณฯ มั่งมีศิริ (2562) การจัดนักเรียนเข้าหอนอนจะต้องแยกตามเพศและวัยที่เหมาะสม รุ่นพี่มีส่วนร่วมในการดูแลรุ่นน้องอย่างใกล้ชิด ครูประจำหอนอนต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลคอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และกำหนดระเบียบของหอนอนโดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา

งานอนามัยโรงเรียน การดำเนินกิจกรรมให้ความรู้ การส่งเสริมสุขภาพ และติดตามภาวะสุขภาพและสุขอนามัยของนักเรียนประจำในทุกด้าน เช่น จำนวนห้องอาบน้ำและห้องสุขาภายในหอพักนอนเพียงพอต่อนักเรียน การรักษาความสะอาด การตรวจสุขภาพนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ จะได้เห็นว่ กระทรวงศึกษา (2556) ได้ออกนโยบายโครงการสามสุขสันต์ ให้เป็นมาตรฐานของกรมอนามัย เพื่อดูแลพฤติกรรมของการใช้ห้องน้ำที่สะอาด และความปลอดภัย ไม่เป็นแหล่งแพร่ระบาดของเชื้อโรคต่างๆ ส่งผลให้นักเรียนมีสุขภาพที่แข็งแรง และมีพฤติกรรมที่รักสะอาด

งานโภชนาการ มีบทบาทในการเสริมสร้างสุขภาวะทางกายของนักเรียนประจำ ต้องคำนึงถึงคุณภาพและปริมาณของอาหารเป็นสำคัญ โดยจัดบริการอาหารที่มีคุณค่า สะอาดปลอดภัย มีโรงครัวปรุงอาหารสุกสะอาด ได้มาตรฐานตามหน่วยที่รับผิดชอบกำหนด มีที่ล้างภาชนะ ที่รองรับเศษอาหารและที่จัดเก็บภาชนะอย่างเป็นสัดส่วน สอดคล้องกับ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2554) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ พัฒนาสุขภาพอนามัยของนักเรียนควบคู่ไปกับการศึกษา พัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน โดยมีหน่วยงานภายนอกจากกระทรวงสาธารณสุขดูแลกำกับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโภชนาการในโรงเรียน

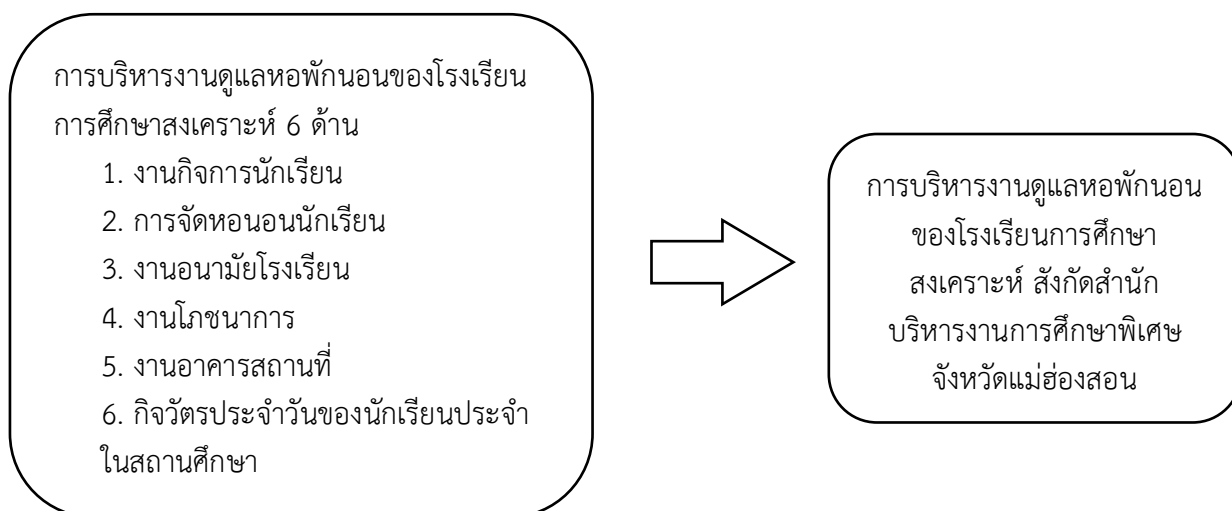
งานอาคารสถานที่ งานเกี่ยวกับการดูแล บำรุง รักษา อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เพื่อความปลอดภัยของนักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน จัดให้มีระบบอินเตอร์เน็ต ที่วิภายในหอพักนอน ติดตั้งระบบสัญญาณเตือนภัย กล้องวงจรปิด ระบบให้แสงสว่างภายในหอพัก ถนน ทางเดิน และแบ่งกันแยกพื้นที่อย่างชัดเจนระหว่างหอพักชาย/หญิง สภาพแวดล้อมรอบบริเวณหอพักนอน สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย ตามมาตรการของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2564) ส่งเสริมโรงเรียนเน้นความปลอดภัย (Safety School) ดูแลความปลอดภัยภาพรวมทั้งโรงเรียน มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน สร้างข้อตกลงระหว่าง ผู้บริหาร ครูและนักเรียนในการป้องกันเหตุต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น

งานกิจวัตรประจำวันของนักเรียนประจำ ที่ช่วยส่งเสริมทักษะด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และทักษะการดำรงชีวิตของนักเรียน ได้แก่ การกำหนดกิจกรรมในแต่ละวัน ครูหรือผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะดำรงชีวิตให้กับนักเรียน และปลูกฝังจิตสำนึกการอยู่ร่วมกัน และ การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับเพียเจต์ (Piaget, 2008) ทักษะชีวิตเป็นความสามารถประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ ทักษะการแก้ปัญหาในสภาพสังคม วัฒนธรรมยุคปัจจุบันได้อย่างมีความสุข และปรับตัว การตัดสินใจ การสื่อสาร การจัดการกับอารมณ์และความเครียดของตนเองอย่างเหมาะสม

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวทางการดำเนินงานการบริหารหอพักนอนของสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2564) กำหนดความขอบข่ายการดำเนินงานหอพักนอนและความปลอดภัยสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 6 ด้าน ได้แก่ 1) งานกิจการนักเรียน 2) การจัดหออนนักเรียน 3) งานอนามัยโรงเรียน 4) งานโภชนาการ 5) งานอาคารสถานที่ 6) กิจวัตรประจำวันของนักเรียนประจำในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในปีการศึกษา 2565 ได้แก่ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน จำนวน 38 คน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 21 จำนวน 45 คน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จำนวน 37 คน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 34 จำนวน 24 คน รวมจำนวน 144 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 4 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา 140 คน ในปีการศึกษา 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
- 2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแนวทางการพัฒนาการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1. วิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ ความถี่และค่าร้อยละ เสนอในรูปแบบตาราง
- 2. วิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 6 ด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยรวมและรายด้าน เสนอในรูปแบบตาราง แล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)
- 3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดลำดับความสำคัญ เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางในการพัฒนา

สถิติที่ใช้

- 1. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)
- 2. หาค่าสถานภาพส่วนบุคคล ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)
- 3. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
- 4. วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

- 1. การศึกษาการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน สรุปได้ ดังนี้
- ตาราง 1 แสดงข้อมูลการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานดูแลหอพักนอน		ระดับการดำเนินงาน		แปลผล
		μ	σ	
1	งานกิจการนักเรียน	4.34	0.53	มาก
2	การจัดหอนอนนักเรียน	4.35	0.59	มาก
3	งานอนามัยโรงเรียน	4.17	0.60	มาก
4	งานโภชนาการ	4.21	0.50	มาก
5	งานอาคารสถานที่	4.14	0.43	มาก
6	กิจวัตรประจำวันของนักเรียนประจำ	4.42	0.57	มาก
โดยรวม		4.27	0.59	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ กิจกรรมประจำวันของนักเรียนประจำ ($\mu=4.42$) รองลงมาการจัดหอพักนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.35$) งานกิจการนักเรียนระดับมาก ($\mu=4.34$) งานโภชนาการ ($\mu=4.21$) งานอนามัยโรงเรียน ($\mu=4.17$) และงานอาคารสถานที่ ($\mu=4.14$) อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน สรุปได้ดังนี้

งานกิจการนักเรียน กำหนดแนวทาง 5 ประการ คือ 1) สถานศึกษาดำเนินการสร้างคู่มือการพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ของตนเอง 2) สถานศึกษากำหนดนโยบายการพัฒนาทักษะดำรงชีวิตของนักเรียน เช่น ตารางเวลากิจกรรมทักษะการดำรงชีวิตในแต่ละวันให้ชัดเจนและมีส่วนร่วมทุกฝ่ายในโรงเรียน 3) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ร่วมกันกำหนดตารางเวลากิจกรรมทักษะดำรงชีวิตให้เหมาะสม 4) สถานศึกษาจัดทำโครงสร้างเวลาการจัดกิจกรรมทักษะการดำรงชีวิตในแต่ละระดับชั้น ตามกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นทุกระดับชั้น และ 5) การประเมินผลการจัดกิจกรรมทักษะการดำรงชีวิต เป็นการประเมินโดยพิจารณาจำนวนเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน การปฏิบัติกิจกรรม และการมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

การจัดหอนอนนักเรียน กำหนดแนวทาง 5 ประการ คือ 1) โรงเรียนมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดนักเรียนเข้าหอนอนอย่างชัดเจนและเป็นระบบ ได้แก่ หอนอนชายแบ่งตามเกณฑ์ช่วงอายุ พัฒนาการและศักยภาพ และหอหญิงใช้ระบบคละ 2) การจัดหอนอน ได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการเข้าอยู่และลาออกอย่างเป็นระบบและชัดเจน และจัดให้มีพี่เลี้ยงดูแลร่วมครูหอนอน หอนอนละ 2 คน ตลอด 24 ชั่วโมง 3) จัดให้มีครูผู้ช่วยประจำหอนอน ทำหน้าที่ปรึกษาและปฏิบัติหน้าที่ให้คำแนะนำและดูแล นักเรียนกรณีครูหอนอนไม่สามารถอยู่ปฏิบัติหน้าที่ได้ 4) ผู้บริหารกำกับติดตามและดูแลอย่างสม่ำเสมอ และ 5) กิจกรรมหอพักนอนเชื่อมความสัมพันธ์ ความสามัคคีของครูและนักเรียนรุ่นพี่ รุ่นน้องในหอพักนอน

งานอนามัยโรงเรียน กำหนดแนวทาง 5 ประการ คือ 1) สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพอนามัยนักเรียน จึงจัดให้มีบอร์ดความรู้ใหม่อยู่เสมอ 2) ครูหอนอน นักเรียน มีส่วนร่วมการจัดบอร์ดความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ สุขภาวะด้านความสะอาดอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง 3) ส่งเสริมให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาวะด้านความสะอาด โดยจัดทำบอร์ดคะแนนความสะอาดของทีนอน ตู้เสื้อผ้า 4) งานกิจการนักเรียนนิเทศกำกับติดตาม การจัดบอร์ดให้ความรู้อย่างสม่ำเสมอ และ 5) สถานศึกษามิงบประมาณให้หอพักนอนอย่างพอเพียงสำหรับการจัดบอร์ด สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาวะด้านความสะอาด

งานโภชนาการ กำหนดแนวทาง 5 ประการ คือ 1) สถานศึกษาจัดงบประมาณ พัฒนาปรับปรุงที่ล้างภาชนะ ที่รองรับเศษอาหาร ที่จัดเก็บภาชนะอย่างเป็นสัดส่วน 2) ร่วมมือหน่วยงานภายนอก นักสหวิชาชีพร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาประเมินความสะอาด ความเหมาะสมของ สถานที่ล้างภาชนะ สถานที่เก็บภาชนะ และการกำจัดเศษอาหารอย่างถูกวิธี 3) กำหนดเวรประจำวันของครูและนักเรียนในการดูแลที่ล้างภาชนะ ที่รองรับเศษอาหาร ที่จัดเก็บภาชนะอย่างเป็นสัดส่วน 4) ระบบการบริหารจัดการเกี่ยวกับที่ล้างภาชนะ ที่รองรับเศษอาหาร ที่จัดเก็บภาชนะอย่างเป็นระบบ และ 5) จัดระบบสุขอนามัยที่ล้างภาชนะ ที่รองรับเศษอาหาร ที่จัดเก็บภาชนะ

งานอาคารสถานที่ กำหนดแนวทาง 5 ประการ คือ 1) สถานศึกษากำหนดโครงการเกี่ยวกับระบบอินเทอร์เน็ตให้พร้อมใช้งานทุกจุดในโรงเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้สืบค้นหาความรู้ 2) ครูหอพักนอน นักเรียน ช่วยกันกำกับติดตามการใช้อินเทอร์เน็ต ที่ไว้ในหอพักนอนอย่างเหมาะสม 3) กำหนดงบประมาณในแผนงานประจำปี สำหรับระบบอินเทอร์เน็ต ที่ไว้ให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ 4) กำหนดกรอบหน้าที่ของผู้ปฏิบัติให้มีส่วนร่วมใน

การดูแลระบบอินเทอร์เน็ต ที่วี สำหรับหอพักนอน และ 5) การมีส่วนร่วมหน่วยงานภายนอก ในการติดตั้งไวไฟ อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง สำหรับการจัดศึกษา

กิจกรรมประจำวันของนักเรียนประจำ กำหนดแนวทาง 5 ประการ คือ 1) โครงสร้างกิจกรรมในการ พัฒนาทักษะการดำรงชีวิตมีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ช่วงเวลาของแต่ละภาค 2) จัดครูให้ความรู้ ในแต่ละกิจกรรมของทักษะดำรงชีวิตกับนักเรียนทุกระดับชั้น 3) สถานศึกษาบูรณาการทักษะการดำรงชีวิตกับการ เรียนการสอนในแต่ละวัน 4) จัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิต 8 ทักษะ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและ 5) ทักษะการ ดำรงชีวิต ลดการใช้ความรุนแรงในโรงเรียนทุกรูปแบบ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกันและอยู่กรอบระเบียบของ โรงเรียนอย่างเคร่งครัด

อภิปรายผล

1. การบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ งานกิจการนักเรียนได้กำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับหอพักให้นักเรียนยึดถือ พัฒนานักเรียนให้สามารถปรับตัวและใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีระเบียบวินัย การ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นเป็นลักษณะนิสัย เพื่อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมี ความสุข รู้จักตนเอง จะส่งเสริมให้การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้อง กับผลการวิจัยของ จุฑาทิพย์ คาเดช (2561) พบว่า ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และ นักเรียนพักนอนทุกคนมีความตระหนักการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการนำหลักคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา ปรับใช้ในการใช้ชีวิตในหอพักนอน และการจัดครูเข้าประจำหอพักนักเรียน ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของครูผู้ทำ หน้าที่ดูแลนักเรียนประจำ ให้ปฏิบัติตามระเบียบโรงเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน จัดระบบดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียน ประสานความร่วมมือกับครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน และสถานประกอบการเพื่อ ร่วมกันพัฒนาผู้เรียนและปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุณข มั่งมีสุขศิริ (2562) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำหอพักนอน สามารถสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เพื่อ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเสมอภาค ให้ได้รับโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่เท่าเทียมกับ ผู้เรียนในโรงเรียนทั่วไป และงานอนามัยโรงเรียนที่บทบาทสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนประจำหอพักนอน เมื่อพิจารณาสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง จำนวนห้องอาบน้ำและห้องสุขาภายในหอพักนอนเพียงพอต่อ ที่จะต้องมีความ สะอาดปลอดภัย และเพียงพอต่อการใช้สอย สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2556) ที่ได้ออกนโยบายโครงการ ส้วมสุขสันต์ เนื่องการสำรวจสภาพของส้วมโรงเรียนส่วนใหญ่ พบว่าโครงสร้างอาคาร สุขภัณฑ์ อุปกรณ์ต่างๆ อยู่ ในสภาพชำรุดทรุดโทรม ไม่เป็นไปตามมาตรฐานของกรมอนามัย และพฤติกรรมของนักเรียนส่วนใหญ่ ก็ใช้ส้วม อย่างไม่ถูกวิธี จึงส่งผลให้ส้วมของโรงเรียนสกปรก ส่งกลิ่นเหม็นเป็นปัญหาต่อเนื่องทำให้นักเรียนไม่กล้าใช้ส้วม โรงเรียน เกิดพฤติกรรมกลั่นปัสสาวะมีความเสี่ยงต่อการเกิดความผิดปกติของระบบทางเดินปัสสาวะ รวมทั้งต่อ สภาพจิตใจของนักเรียน ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพของนักเรียนที่อาศัยหอพักนอนได้ และงานโภชนาการ ดูแล ด้านสุขภาพร่างกายของนักเรียนเกี่ยวกับอาหารในแต่ละมื้อ โรงครัวที่สะอาดได้มาตรฐาน สถานที่ล้างภาชนะ และการกำจัดเศษอาหารที่ถูกวิธี สอดคล้องกับกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2554)

ด้านการส่งเสริมสุขภาพและสุขศึกษาขององค์การอนามัยโลกที่ต้องการส่งเสริมคุณภาพและสุขศึกษาใน โรงเรียน เพื่อตอบสนองต่อการป้องกันปัญหาสุขภาพ และต้องการพัฒนาสุขภาพของเด็กควบคู่ไปกับการศึกษาร่วม ใจกันพัฒนาพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยหลักการ 3 ประการ ได้แก่ สุขศึกษาในโรงเรียน (School Health Education) อนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (School Health Environment) และบริการอนามัยโรงเรียน (School Health Service) และงานอาคารสถานที่ ด้านความปลอดภัยจากบริเวณภายในและภายนอก

สถานศึกษา และปัญหาทางสังคม การล่วงละเมิดทางร่างกายและจิตใจ สารเสพติด การทำร้ายตนเอง อายุนุ่ม พหุติกรรมผู้สาว สอดคล้องสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2564) ได้ดำเนินการจัดทำโครงการโรงเรียนปลอดภัย (Safety School) เพื่อป้องกันและดูแลความปลอดภัยให้กับบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน สร้างข้อตกลง แนวทางปฏิบัติโดยยึดความปลอดภัยของนักเรียนเป็นที่ตั้ง ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสิทธิเสรีภาพทางสังคม และ กิจกรรมประจำวันของนักเรียนประจำ กิจกรรมการพัฒนาตนเอง กิจกรรมพิเศษ และกิจกรรมอิสระอื่นๆ ให้เหมาะสมกับประเภทและบริบทของแต่ละสถานศึกษาที่มีความปลอดภัย และปราศจากปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้ นักเรียนได้รับอันตรายจากภัยในรูปแบบต่างๆ และเน้นทักษะชีวิต (Life Skills) เตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวใน อนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการดูแลสุขภาพ ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม คุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับเพียเจต์ (Piaget, 2008) ให้ความหมายทักษะชีวิตเป็นความสามารถอันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะซึ่งสามารถ จัดการกับปัญหาต่างๆ ตัวให้บุคคลอยู่รอดในสภาพสังคมและวัฒนธรรมยุคปัจจุบันได้อย่างมีความสุขและพัฒนา ตนเองโดยใช้ความคิด การปรับตัว การตัดสินใจ การสื่อสาร การจัดการกับอารมณ์และความเครียดในการแก้ไข ปัญหาให้กับตนเองอย่างเหมาะสม ทักษะชีวิตจึงประกอบด้วยทักษะต่างๆ ที่ส่งผลให้คนรู้จักเลือกปฏิบัติสิ่งที่ ถูกต้อง รวมทั้งการรู้จักยับยั้งชั่งใจ วัยรุ่นที่มีทักษะชีวิตจะเป็นผู้ที่มีเหตุผลและเลือกดำรงชีวิตในทางที่เหมาะสม

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งนี้เพราะงานกิจการนักเรียน สถานศึกษาดำเนินการสร้างคู่มือ การพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ของตนเอง สอดคล้องกับ กัลยาณี รัตนบุตร (2566) ได้ ให้ความหมาย ความสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียน เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียน ให้ มีระเบียบวินัยในตนเอง มีความสามัคคีรักหมู่คณะ ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน และการจัดหอนอนนักเรียน สถานศึกษามีการกำหนดหลักเกณฑ์อย่างชัดเจน แบ่งตามเพศช่วงอายุ และจัดให้มีพี่ เลี้ยงดูแลร่วมครูหอนอน หอนอนละ 2 คน ตลอด 24 ชั่วโมง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำกับติดตามและดูแลอย่าง สม่ำเสมอ สอดคล้องกับ ณัฐพร หลากสุขธม (2560) การจัดหอนอนนักเรียนให้มีความสำคัญอย่างมากต่อการอยู่ อาศัยในโรงเรียนพักนอนอย่างมีความสุข โดยครูเรือนนอน ครูที่ปรึกษา รุ่นพี่ต้องมีส่วนร่วมกับผู้บริหารในทุกๆ ด้านงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้กับนักเรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติ เพื่อให้ให้นักเรียนพัฒนาทุกด้าน และงานอนามัยโรงเรียน สถานศึกษาจัดให้มีบอร์ดความรู้ใหม่อยู่เสมอ โดยมีครูหอนอน นักเรียน มีส่วนร่วมการจัด บอร์ดความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ สุขภาวะด้านความสะอาดอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง จัดทำบอร์ดคะแนนความสะอาด ของที่นอน ตู้เสื้อผ้า และงานกิจการนักเรียนนิเทศกำกับติดตาม การจัดบอร์ดให้ความรู้อย่างสม่ำเสมอ ความ สะอาด สอดคล้องกับรัตนพร สุขะวรรณะ (2563) พบว่า การดำเนินมาตรการและการบริหารการจัดการหอพัก ภายในมหาวิทยาลัย ในช่วงสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโควิด-19 จะทำให้นักศึกษามีความรู้ และป้องกันตัวเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้อง สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2560) กล่าวถึง อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีความสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน เหมาะสมกับ บริบทพื้นฐาน ช่วงอากาศ และจัดครูให้ความรู้ในแต่ละกิจกรรมของทักษะดำรงชีวิตกับนักเรียนทุกระดับชั้น และ สถานศึกษาบูรณาการทักษะการดำรงชีวิตกับการเรียนการสอนในแต่ละวันให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) การจัดกระบวนการเรียนการสอนควรดำเนินการจัดเนื้อหา สารและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลฝึก ทักษะกระบวนการคิดการจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้

องค์ความรู้จากการศึกษา

การวิจัยเรื่องการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้พบองค์ความรู้ใหม่ คือ ขอบข่ายการดำเนินงานหอพักนอน จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) งานกิจการนักเรียน 2) การจัดหอนอนนักเรียน 3) งานอนามัยโรงเรียน 4) งานโภชนาการ 5) งานอาคารสถานที่ 6) กิจกรรมประจำวันของนักเรียนประจำ ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

จากแผนภาพที่ 2 แสดงถึงการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ โดยที่สามารถอธิบายโดยสังเขปดังนี้

1. งานกิจการนักเรียน ช่วยส่งเสริมดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนประจำ ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และทักษะด้านต่างๆ อย่างเต็มตามศักยภาพ
2. การจัดหอนอนนักเรียน คำนึงถึงประสิทธิภาพของครูผู้ทำหน้าที่ดูแลนักเรียนประจำ แยกตามเพศและวัยที่เหมาะสม รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นประจำ ให้นักเรียนรุ่นพี่เป็นผู้ช่วยครูหอนอน
3. งานอนามัยโรงเรียน ช่วยสร้างเสริมดูแลและติดตามภาวะสุขภาพและสุขอนามัยของนักเรียนประจำในทุกด้านตลอดระยะเวลาที่เข้ารับการศึกษาอยู่ในสถานศึกษาและจัดบอร์ดความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพด้านความสะอาดอนามัย การจัดระบบสุขาภิบาลในสถานศึกษา
4. งานโภชนาการ มีบทบาทในการเสริมสร้างสุขภาพทางกายของนักเรียนประจำ ต้องคำนึงถึงคุณภาพและปริมาณของอาหารเป็นสำคัญ มีที่ล้างภาชนะ ที่รองรับเศษอาหาร ที่จัดเก็บภาชนะอย่างเป็นสัดส่วน และมีความเรียบร้อยเหมาะสม
5. งานอาคารสถานที่ งานเกี่ยวกับการดูแล บำรุง รักษา อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ติดตั้งระบบสัญญาณเตือนภัยในหอพักนอน แบ่งกันรั้วหอพักแยกพื้นที่อย่างชัดเจนระหว่างหอพักชาย/หญิง สภาพแวดล้อมรอบบริเวณหอพักนอน สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย
6. กิจกรรมประจำวันของนักเรียนประจำ ทักษะการดำรงชีวิตของนักเรียน ปลุกฝังจิตสำนึกการอยู่ร่วมกัน และสร้างสามัคคีภายในหอพัก การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

สรุป

แนวทางการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ดังนี้ งานกิจการนักเรียนมีหน้าที่พัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนประจำ ทั้งร่างกาย จิตใจ และกำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับหอพักนอน การจัดหอนอนนักเรียน สถานศึกษาคำนึงถึงประสิทธิภาพของครูผู้ทำหน้าที่ดูแล แยกตามเพศและวัยที่เหมาะสม รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และให้รุ่นพี่มีส่วนร่วมในการดูแล งานอนามัยโรงเรียน มีหน้าที่ติดตามภาวะสุขภาพและสุขอนามัยของนักเรียนประจำในทุกด้านและจัดบอร์ดความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพด้านความสะอาดอนามัยอย่างสม่ำเสมอ งานโภชนาการมีบทบาทในการเสริมสร้างสุขภาพทางกาย ควบคุมคุณภาพและปริมาณของอาหารเป็นสำคัญ จัดสถานที่ล้างภาชนะ ที่รองรับเศษอาหารอย่างถูกวิธี งานอาคารสถานที่ดูแล บำรุงรักษา มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ติดตั้งระบบสัญญาณเตือนภัยในหอพักนอน แบ่งกันรื้อหอพักแยกพื้นที่อย่างชัดเจน ชาย/หญิง สภาพแวดล้อมรอบบริเวณหอพักนอน สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย กิจกรรมประจำวันของนักเรียนประจำ ทักษะการดำรงชีวิตของนักเรียน 8 ทักษะ นำมาบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนระหว่างวัน ส่งเสริมให้นักเกิดทักษะดังกล่าวตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นกิจกรรมเข้านอน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

งานกิจการนักเรียน ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา จัดทำที่ส่งเสริมให้โรงเรียนปลอดสารเสพติด ให้ความดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการขาดโอกาส หรือความไม่เท่าเทียมด้านการศึกษา ให้ทุกคนเข้าถึง โดยงานกิจการนักเรียนมีบทบาทสำคัญการช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จในการเรียนและดำรงชีวิตในสังคม

การจัดหอนอนนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ควรกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการเข้าอยู่และลาออกอย่างเป็นระบบและชัดเจน และจัดให้มีพี่เลี้ยงดูแลร่วมครูหอนอนอย่างเพียงพอ ไม่ทำให้ครูหอพักนอน รู้สึกเครียดเกินไป จัดให้มีครูผู้ช่วยประจำหอนอนเพิ่มอีก 2-3 คน หมุนเวียนกัน ทำหน้าที่ปรึกษาและปฏิบัติหน้าที่ให้คำแนะนำและดูแล นักเรียนกรณีครูหอนอนไม่สามารถอยู่ปฏิบัติหน้าที่ได้

งานอนามัยโรงเรียน ทางโรงเรียนควรส่งเสริมงานอนามัยและโภชนาการ ให้ความรู้แก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอโดยสามารถจัดวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้แก่นักเรียน หากนักเรียนมีอาการเจ็บป่วยต้องมียาและการปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้กับนักเรียน

งานโภชนาการ ผู้บริหารและครูอนามัย ครูโภชนาการและหน่วยงานภายนอก เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล กำกับอาหาร ขนม สะอาดปลอดภัย ให้มีความเหมาะสมครบ 5 หมู่ มีระบบการบริหารจัดการเกี่ยวกับที่ล้างภาชนะ ที่เก็บภาชนะ และสถานที่ทิ้งเศษอาหารอย่างเป็นระบบ

งานอาคารสถานที่ โรงเรียนเมื่อรับนโยบายด้านความปลอดภัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ นำมากำหนดเป็นมาตรการ โครงการให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ดูแลความปลอดภัยของนักเรียนทุกด้าน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัย การกำกับติดตามการใช้มือถือของนักเรียนอย่างเหมาะสม ไม่ตกเป็นเหยื่อทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารแบบส่วนร่วมการบริหารงานดูแลหอพักนอนของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อนำแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาพัฒนาประสิทธิภาพการส่งเสริมหอพักนอน

ควรวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับโรงเรียนประจำแบบพักนอนโรงเรียนสังกัด
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อนำแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มา
ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนพร้อมเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *โครงการจัดการศึกษาสามสัปดาห์ในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2554). *คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ฉบับปี 2554*. นนทบุรี:
สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- กัลยาณี รัตนบุตรและคณะ. (2566). รูปแบบการบริหารระบบคุณภาพงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 11(2), 490-492.
- จุฑาทิพย์ คาเดช. (2561). *แนวปฏิบัติงานหอพักนักเรียนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
โรงเรียนสองแคววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่*. Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขา
มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(2), 3139-3140.
- รัตนพร สุขะวรรณะ. (2563). *ความพึงพอใจต่อมาตรการและการบริหารจัดการหอพักภายในมหาวิทยาลัยในช่วง
สถานการณ์โควิด-19*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ณัฐพร หลากสุขถม. (2560). *แนวทางการดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในจังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22. (2563). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนราชประชานุ
เคราะห์ 22*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ปีงบประมาณ 2552*. กันยายน 2551.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ. (2560-2579)*. กรุงเทพฯ: พริกหวาน
กราฟฟิค.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2554). *บทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลสถานศึกษาในสังกัด.สำนักบริหารงาน
การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2564). *ด้านการรักษาความปลอดภัย และป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2560). *รายงานการสังเคราะห์ผล
การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. เข้าถึงได้จาก
<http://www.onesqa.or.th/upload/download/201704271505239.pdf>.
- อรนุช มั่งมีสุขศิริ. (2562). *การวิจัยและพัฒนาแนวทางการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการเรียนรู้ของ
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*.
- Piaget, J. (2008). Intellectual Evolution for Adolescence to Adulthood. *Human Development*, 51
(1), 40-47.